

**VARBERGS
KOMMUN**

Socialnämnden

Remissvar
2025-01-20

1 (4)
Er Dnr: S2024/02012
Vår Dnr: SN 2024/0253

Remissvar över promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)

Sammanfattning

Varbergs kommun är i stort positiv till förslaget om en ny ordning där socialnämnden ska kunna besluta om öppna insatser och särskilda föreskrifter till vårdnadshavare, barn och unga utan deras samtycke. Varbergs kommun är dock tveksam till vitesföreläggande ifall socialnämndens beslut inte efterlevs.

Generella synpunkter

Denna lag (LIV) ska komplettera socialtjänstlagen (SoL). Mot bakgrund av intentionerna i den nya socialtjänstlagen om en socialtjänst som ska präglas av tidiga och förebyggande insatser går denna lag i samma linje. LIV ger möjlighet till fler insatser att använda mellan samtycke och tvång, vilket kan hindra bland annat skolmisslyckande och inträde i kriminalitet. LIV öppnar upp för nya möjligheter att ge insatser innan problemen vuxit sig för stora.

Samtycke till insatser ska fortfarande eftersträvas i första hand men när samtycke saknas, behöver det finnas lagstöd för att socialnämnder ska kunna besluta om öppna insatser och särskilda föreskrifter.

Synpunkter

9–10 Insatser i öppna former och särskilda föreskrifter till vårdnadshavare, barn och unga

Varbergs kommun ser förslaget om särskilda föreskrifter för vårdnadshavare, barn och unga som viktigt och adekvat för att

socialnämnder ska kunna agera kraftfullt tidigt innan situationen blivit mer allvarlig.

Den ökade kriminaliteten bland barn och unga kräver nya möjligheter till åtgärder för att stävja rekrytering i gäng. Skolgång är den största skyddsfaktorn för att hindra kriminalitet och möjliggöra framtida vuxenliv, studier och arbete. Rätt till socialnämnder att besluta om särskilda föreskrifter om, till exempel krav på skolgång, gynnar barn, unga och vårdnadshavare. Föreläggande till vårdnadshavare behöver utformas som stöttande, ej med karaktär av straff. Föreläggandet har ett syfte att stärka både föräldraförmågan, föräldraansvaret och föräldramandatet samt att tillgodose barns och ungas behov av stöd och skydd. Extra stöd bör ges i de delar det behövs för att föreläggandet kan efterföljas. Särskilda föreskrifter kan hindra placering med stöd av Lag (1950:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller möjliggöra att placerade barn och unga samt vårdnadshavarna får det stöd de behöver av för att placeringen kan bli kortvarig och hemgången lyckad.

11 Tillfällig föräldrapenning och kostnadsersättning

Varbergs kommun är positiv till förslaget om ersättning för förlorad arbetsinkomst genom tillfällig föräldrapenning vid deltagande i öppna verksamheter eller för att fullfölja föreläggande. Detta kan ses som en viktig förutsättning för att insatsen ska lyckas.

Försäkringskassan kan i vissa fall utbetala tillfällig föräldrapenning till någon annan som avstår från arbete för att vårda ett barn i föräldrarnas ställe. När det gäller beslut enligt LIV finns inte denna möjlighet. En insats riktas till föräldern av en anledning och därför säkerställs att föräldern kan delta i insatsen utan ekonomisk förlust, vilket i vissa fall kan hindra deltagandet. Utifrån barnperspektivet bedöms det vara viktigt att barnet tillförsäkras en ekonomisk trygghet.

12 Uppföljning och kontroll av socialnämndens beslut

Uppföljning av beslutade insatser är en förutsättning för att veta hur insatserna påverkar och ifall de gör någon nytta. Viktigt är att uppföljning sker tätare och mer strukturerat än vid öppna insatser

via SoL för att säkerställa att insats och särskilda sanktioner ger avsett resultat. Då LIV är en förstärkning av det så kallade mellantvånget är det viktigt att uppföljningarna tillskrivs mer tyngd än vid öppna insatser.

Varbergs kommun kan hålla med om resonemangen om både för- och nackdelar när det gäller förslaget om kontroll av föreskriftens efterlevnad genom elektronisk övervakning. I vissa fall, exempelvis efter en avslutad vistelse på HVB-hem, SIS-hem eller för att kunna vårdas i hemmet med stöd av LVU kan det behövas föreskrift om att den unge ska hålla sig hemma vid vissa tider på dygnet för att förhindra återgång till det tidigare negativa beteendet. För att försäkra sig om att stödet gör nytta, är det viktigt att föreskriften följs, vilket gör kontrollen viktig. Även om syftet med rörelsebegränsningen i denna speciella situation är gott, att ge den unge stöd och ursäkt till att hålla sig hemma vid vissa tider, bortan från kamrater och gruppträck, kan åtgärden åtminstone i dagsläget ses som ett straff. Det kan förknippas med vuxna som i stället för fängelse får en fotboja.

På grund av begränsningen och ingrepp i den personliga integriteten ska insatsen användas med försiktighet och följas upp noggrant så som föreslås. Andra personliga stödinsatser ska komplettera den elektroniska övervakningen.

13 Konsekvenser vid bristande efterlevnad av socialnämndens beslut

Varbergs kommun anser likt förslaget att ekonomiska konsekvenser i form av ekonomiska sanktioner inte är tillämpliga även om föreskriften inte skulle efterlevas. Varbergs kommun är tveksam till om vitesföreläggande har en positiv effekt. Det finns risk att socialnämndens möjligheter till att skapa allianser med familjer försvåras. Socialtjänstens huvudsakliga uppdrag är att stödja personer med svårigheter, ej straffa. Däremot bedöms att en social konsekvens i form av kallelse till samtal direkt när barn eller unga inte fullföljer föreskriften kan ha positiva effekter. Föreskriften kan anpassas efter omständigheterna om det bedöms kunna fullföljas av

barnet eller den unge. Om en annan föreskrift bedöms som verkningslöst får en helhetsbedömning av barnets eller den unges behov av insats göras.

14 Bestämmelser om handläggningen och förfarandet för beslut enligt LIV

Varbergs kommun ställer sig bakom förslagets delegationsbestämmelser.

18 Förslagets konsekvenser

Utan tillförlitlig och täckande statistik går det inte att bedöma vilka ekonomiska konsekvenser en ny lag enligt förslaget kan ge. Å ena sidan bedömer Varbergs kommun att barns och ungas situation och kostnader för samhällsvård förbättras när insatser kan sättas in tidigt och med visst tvång, å andra sidan är det klart att förändringen kommer bli kostsamt. Hur mycket det ena tar ut det andra kan inte i dagsläget bedömas mer än vad som visas i utredningen.

Samtidigt sker andra stora förändringar i socialtjänstens arbete genom den nya socialtjänstlagen vilket också bedöms blir ekonomiskt krävande.

Ekonomisk ersättning utöver råd och stöd från staten till kommunerna är nödvändig och kan inte nog tryckas på. En förändring som pågår en lång period har kostsamma år i början men om 5–10 år kan förhoppningsvis resultat av satsningarna ses. Med tanke på vad som sker i samhället med gängkriminalitet, skjutningar och bombningar samt barns och ungas ökade psykiska ohälsa behöver krafttag tas så kommunerna ser behov av förändring och andra arbetssätt.

Sven Andersson
Ordförande Socialnämnden

§ 27

Dnr SN 2024/0252

Remissvar över promemoria - En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas

Beslut

Socialnämnden beslutar

- godkänna förvaltningens förslag till remissvar daterat den 20 januari 2025 som sitt eget och överlämna det till socialdepartementet.

Beskrivning av ärendet

Varbergs kommun har valts ut som remissinstans för att ge synpunkter på ett lagförslag om en ny ordning där insatser från socialtjänsten kan beslutas utan individens samtycke.

Förslaget innebär att socialnämnder i ett tidigt skede ska kunna stödja och skydda barn och unga och därmed bryta en negativ utveckling. Det övergripande målet, att bryta en negativ utveckling, innefattar att förebygga och förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet.

Genom beslut om särskilda föreskrifter till vårdnadshavare, barn eller den unge får socialnämnderna ökade möjligheter att agera och ingripa tidigt. Vårdnadshavare kan beslutas få särskilda föreskrifter som avser barnets dagliga omsorg exempelvis att vårdnadshavaren ska delta i föräldramöten eller hjälpa barnet till en fritidsaktivitet. Kompensation för förlorad arbetsinkomst föreslås genom rätt till tillfällig föräldrapenning för deltagande till öppna insatser. Socialnämnden får besluta att barnet eller den unge ska följa särskilda föreskrifter som får avse skolgång, fritidsaktiviteter, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, skyldighet att vara nykter och drogfri och skyldighet att under vissa tider vara i hemmet.

Utvecklingen av allvarigare problem och mer ingripande åtgärder som tvångsvård enligt LVU kan undvikas när fler insatser mellan frivillighet och tvång kan användas.

Förvaltningen är i stort positiv till lagförslaget men tveksam till vitesföreläggande i fall där särskilda föreskrifter inte efterlevts.

Beslutsunderlag

Förvaltningens förslag till remissvar daterat den 20 januari 2025.

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande	Datum
----------------------	--------------------	-------

Övervägande

Förvaltningens övervägande finns i det bifogade förslaget till remissvar.

Protokollsutdrag: Socialdepartementet

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande	Datum
----------------------	--------------------	-------